



רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
ח' מנחם אב תשע"א

פרשה:
פרשת ואתחנן

כותרת:
רחמנא ליבא בעי'

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת ואתחנן

'רחמנא ליבא בעי'

ברצוני לחלוק עמכם סיפור שקרה עם הרב ישראל לאו בצעירותו. מיד אחרי השואה הוא התגלגל לבית הבראה צרפתי שהפך - בעקבות הנסיבות - ל"בית יתומים" של ילדים ניצולי שואה. הוא שהה שם ביחד עם עוד כמאתיים ילדים מגיל שמונה עד גיל עשרים.

יום אחד, לאחר ארוחת צהרים, פנתה אל הילדים אם-הבית הגברת רחל מינץ וביקשה מהם להופיע בשעה ארבע אחר-הצהרים ברחבת הדשא כדי לקבל אורחים חשובים כמו ראש העיר, מפקד המשטרה המקומית, מפקד הצבא וכו'. היא לא אמרה לילדים שכל מטרת האירוע הוא לכבד את תומכי המוסד שלהם.

להפתעתה הודיעו לה הילדים שהם לא עומדים להשתתף באירוע הזה. אחד הילדים אף עמד והקשה: "איפה היו כל המכובדים האלה כאשר רצחו הגרמנים את הורינו? עכשיו כשזה נעשה פופולרי להצטלם עם יתומי בוכנוואלד הם כולם מופיעים!!" מיד לאחר השואה היתה התעניינות עצומה בילדים היתומים הללו, ולכן הילדים חשו שהפוליטיקאים באים מתוך כוונה לדאוג ליחסי הציבור שלהם ולא שטובת הילדים עומדת לנגד עיניהם.

הגברת מינץ ניסתה לשכנע את הילדים להשתתף באירוע, היא הודיעה שהאורחים אמורים להעניק מתנה אישית לכל אחד מהילדים במוסד. אולם גם הודעתה זו לא הרשימה את הילדים. אחד הנערים קם והצהיר: "אנחנו לא זקוקים למתנות שלהם, אין לנו שום קשר עם האנשים הללו ואנו לא מעוניינים לקבל מהם מאומה".

לבסוף, על סף דלת חדר האוכל, פנתה הגברת מינץ ממעמקי ליבה אל הילדים ואמרה: "מעולם לא ביקשתי מכם דבר, עשו זאת למעני". לבקשתה זו לא יכלו הילדים לסרב. מנהיגי הילדים החליטו אפוא להשתתף במפגש אבל הם לא ישתפו פעולה, לא ימחאו כפיים ואף לא יסתכלו בעיניהם של האורחים.

אתם יכולים לתאר לעצמכם אירוע מיוחד שנעשה לכבוד ילדי המוסד בהשתתפות אורחים חשובים, וכל הילדים יושבים על הדשא ופניהם ועיניהם כבושים בתוך הדשא...

רחל מינץ הנחתה את האירוע בשפה הצרפתית ואף תרגמה את הדברים לפולנית. כל אחד מהאורחים הוזמן בתורו והשמיע - בקושי רב - משפט או שניים, שכן האווירה במקום היתה טעונה ומתוחה מאד. לא נעים לדבר לקהל שלא משתף פעולה ואפילו לא מוכנים להביט לעבר הנואם אליהם.

לקראת סוף האירוע, הזמינה הגברת מינץ אדם בשם יוסף גולדברג, יהודי מפולין ניצול אושוויץ, שאיבד שם את אשתו וילדיו. לפני המלחמה הוא ניהל עסקים בצרפת, ולאחר שזכה להנצל הקדיש את כל ממונו, זמנו וכוחו למען היתומים. "אלו הילדים היחידים שיש לו", הכריזה הגברת מינץ.

לפתע ברגע אחד, ללא כל תכנון מראש, הרימו כל הילדים את עיניהם והביטו בו בהזדהות עצומה ובאהבה גדולה. סוף סוף נמצא כאן יהודי אחד משלנו...

יוסף גולדברג החזיק את המיקרופון בידיים רועדות ולא הצליח לדבר. כך הוא עמד במשך רגעים ארוכים כשהדיבור נעתק מפיו. למרות כל נסיונותיו להתגבר על התרגשותו הרבה, הוא הצליח להגות שלוש מילים בלבד: קינדער... טייערע קינדער... "ופרץ בבכי תמרורים.

באותו רגע הוא הצליח לחולל נס. יחד איתו התמלאו עיניהם של כל הילדים במקום דמעות חמות. בתחילה כל אחד בכה חרישית ובשקט, עד שכולם יחד פרצו בבכי בקול גדול, בכי משוחרר ובריא. יחד איתם בכו כל הנוכחים באירוע, המבוגרים, הפוליטיקאים, אנשי הציבור ומנהלי המוסד. כל הקהל בכה יחד.

הבכי הזה נמשך לפחות חמש דקות, ואז קם בחור בשם אהרן ופנה לאורחים: "בשם חבריי אנו רוצים להודות לכם. אני רוצה לומר לכם תודה, לא על כך שבאתם לכאן, כי לא רצינו את הביקור הזה. גם לא על המתנות שהבאתם לנו אני רוצה להודות לכם שהרי אנחנו לא מעוניינים בהם. אנחנו רוצים להודות לכם על המתנה הגדולה מכל והיא... היכולת לבכות!

מתחילת המלחמה - המשיך אהרן וסיפר באוזני כולם - אני לא מסוגל לצחוק. בשעה שהרגו את הוריי לנגד עיניי, לא בכיתי. כשהלקו אותי ב"מייקה" לא בכיתי. במשך כל השנים רעבתי, קפאתי מקור, אבל לא בכיתי. מאז השחרור אני מתהלך בהרגשה שאינני אדם נורמלי ואף פעם לא אהיה כזה. בלילות אני מתהפך על משכבי ולא מצליח להרדם. אני שוכב במיטתי וחושב שאני רבוט, אוכל וישן אבל לא מרגיש מאומה, כמו מכונה אוטומטית. חשבתי, מי תרצה להתחתן איתי? אדם שלא יודע לבכות ולא יודע לצחוק! אדם בלי לב! כנראה שיש לי אבן בחזה ולא לב פועם. כך חשבתי לתומי עד לפני חמש דקות. אבל מעתה לא עוד! לראשונה כעת בכיתי, בכיתי הרבה. ואני רוצה לומר לכם שמי שמסוגל לבכות יוכל מחר לצחוק ולשמוח ולהיות מענטש. על זה נתונה לכם תודת כל הילדים כאן".... (מתוך הספר 'אל תשלח ידך אל הנער' עמ' 87).

בפרשת השבוע אנחנו קוראים לראשונה "שמע ישראל ... ואהבת את ה' אלוקיך". אומר רש"י: "עשה דבריו מאהבה" (ואתחנן ה, ה). אין זה מספיק לקיים מצוות בעלמא, אלא יש לעשות אותם עם אהבה. התורה מצפה שנקיים את המצוות מתוך רגש הלב.

בסוכות לא מספיק שאנחנו יושבים בסוכה ומברכים על אתרוג ולולב, אלא התורה מצווה אותנו "ושמחת בחגך" - צריך לשמוח בחג. בפורים לא די להקשיב לסיפור המגילה ולחלק משלוח מנות, אלא חובה להיות בשמחה. בתשעה האב התורה מצפה מאיתנו שנרגיש בלב כאב וצער על חורבן בית המקדש.

לכאורה נשאלת השאלה, הרי "המעשה הוא העיקר" ומדוע אם-כן לא מספיק שאנחנו מקיימים את המצוות? מה כל כך חשוב בהרגש הלב?

התשובה היא שהקב"ה לא מחפש רבוטים שיעשו פעולות מכניות וטכניות יבשות. הקב"ה רוצה בני אדם עם רגשות, שלפעמים יהיו שמחים ולפעמים יהיו עצובים. רחמנא לבא בעי.

שמעתם פעם על ה'יעקים'? יהודים יוצאי גרמניה נקראים יעקים. בגרמניה הכל מתחיל בדיוק בזמן ונגמר בדיוק בזמן. אנשים שם עושים הכל בקור רוח ולא נותנים לרגשות לבלבל אותם.

חבר סיפר לי שהוא התפלל בוקר אחר בבית כנסת של יעקעיס, והנה להפתעתו הוא מבחין שדקה אחת לפני תחילת התפילה הם מפעילים את הרדיו וכשהם שומעים שהקריין מודיע שהשעה שש בבוקר, הם פותחים מיד בתפילת השחר...

אחרי התפילה הוא שאל לפרש הדבר, שכן מעולם הוא לא ראה בשום בית כנסת שמפעילים את הרדיו לפני התפילה.

השיבו לו "כל בוקר התנהלה פה מלחמה. כל אחד טען שהשעון שלו הוא הנכון והמדוייק ביותר ולכן צריך להתחיל את התפילה לפי השעון שלו. עד שבא הגבאי והחליט שמפעילים את הרדיו והקריין הוא שיחליט מתי התפילה מתחילה"...

מסופר שפעם אדמו"ר הרש"ב נ"ע נפגש עם הפרופ' זיגמונד פרויד. הפרופ' שאל את הרבי מהי חסידות, והרבי הרש"ב השיב לו ש"המטרה של חסידות היא להקים גשר בין המוח והלב, או לכל הפחות לקשר ביניהם בחוטי טלפון או חשמל" (לקוטי דיבורים' ח"א עמ' 164).

בין המוח ללב ישנו שביל צר מאוד, "מיצר הגרון", והעבודה של האדם היא לחבר את המוח והלב.

אבל כאן נשאלת השאלה הגדולה והידועה "כיצד אפשר לצוות על אהבה"? אפשר לצוות את האדם לבצע מעשה מסויים בידיו או ברגליו, או לומר דברים בפיו ואפילו לחשוב, אבל אי אפשר להכריח אדם להרגיש בלבו שהרי רגש הלב בא מפנימיותו של האדם. או שיש לך את זה או שאין לך את זה. אדם ששרוי במצב רוח שלילי בחג הסוכות אי אפשר להכריח אותו להיות בשמחה. וכן אם אדם לא חש צער וכאב בתשעה באב על חורבן בית המקדש, מה יעזור לו שיכריחו אותו, הרי הוא לא מרגיש כך.

התשובה היא שהתורה מעניקה לאדם את הכלים שיעזרו לו להגיע לידי שמחה. ההלכה אומרת שאם לכבוד החג תקנה מתנה לאשתך, ממתקים לילדים והשולחן יהיה ערוך עם בשר ויין, אז יש סיכוי טוב מאד שיהיה לך מצב רוח חיובי ומאושר. אם בחג הפורים תגיד 'לחיים' פעם אחת ועוד אחת ועוד אחת - קרוב לודאי שהשמחה כבר תבוא מאליה. כך גם בתשעה באב כאשר לא אוכלים, לא לובשים נעלי עור, ולא עושים מקלחת, יושבים על שרפרף נמוך ואומרים קינות, נזכרים בכל הצרות של עם ישראל - קרוב לודאי שכל זה יביא אותך לתחושה ורגש של צער.

הקושי האמיתי הוא, כיצד מגיעים לידי אהבת ה'. אולם כשיהודי אומר בכל בוקר "מודה אני" וזוכר שהקב"ה מעניק לו יום חדש, לפני האוכל הוא אומר ברכה, מפריש מעשר מכספו - כל זה מזכיר לו שהכל בא מאת הקב"ה, ואז בודאי שיש לו סיכוי טוב להתקרב לאהבת ה'.

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד